

Nyckling – läsversion

Exempel på växtbestämning med Mossberg-Stenberg: Svensk fältflora.

Vi arbetar oss gradvis genom bestämningsnycklarna, med växter vi kan träffa på under våren och försommaren.

Exempel 1

Kan det vara någon smörblomma?

Vi tittar först på huvudnyckeln s. 10:

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen	Nyckel I
Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott	Nyckel II
Växter i eller på vatten	Nyckel III
Träd och buskar; vedväxter	Nyckel IV
Blommor med foder och fribladig krona	Nyckel V
Blommor med foder och sambladig krona	Nyckel VI
Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga	Nyckel VII
Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön-eller brunaktigt hylle	Nyckel VIII
Växter med sporer; kärlkryptogamer	Nyckel IX

Vårt val är enkelt!

T.v. med foderblad, nere t.v. fribladig krona

Och då går vi alltså till nyckel V, från s. 17, första alternativet:

Nyckel V Början

Blommor med foder och fribladig krona

1. Blommor regelbundna 2

1. Blommor bisymmetriska eller zygomorfa 55

Och blommorna är ju regelbundna, även kallade flersymmetriska – du kan dela blomman i två spegelbilder på minst 5 sätt i det här fallet. (Se föregående sida)

2-alternativen kommer på nästa sida (18) i boken!

2. Blad motsatta eller kransställda 3

2. Blad strödda eller i rosett vid basen 18

Strödda blad: Bara ett blad på varje position på stjärken!

Då går vi till nummer 18:

18. Blommor 2- eller 3-taliga 19

18. Blommor 4-, 5- eller flertaliga 23

Och alltså vidare till nummer 23:

23. Blommor 4-taliga 24

23. Blommor 5-taliga 30 (se förra sidan)

Och nummer 30:

30. Blad i rosett eller samlade vid basen. Stjälkblad fjällika eller saknas 31

30. Blad i rosett eller samlade mot basen. Stjälkblad stora, gröna 37

Det finns ju stora blad på stjärken!

Och så till nummer 37:

37. Blommor översittande, i enkel eller sammansatt flock.

Blad sammansatta eller flikiga. Klyvfrukt **flockblommiga 290ff**

37. Blommor under- eller kringsittande. Ej klyvfrukt. 38

På bilden med foderblad syns det att det inte finns fruktämne under blomman, utan blomman/hyllet är i stället undersittande!

Så nummer 38:

38. Blad hela eller nästan hela 39

38. Blad tandade, flikiga eller sammansatta 45

Bladen är ju flikiga!

Sedan blir det något knepigare:

45. Fruktblad fria, 3 eller flera. Baljkapslar eller nötter 46

45. Fruktblad sammanväxta till en kapsel, ett fruktblad

eller 1-2 nötter inneslutna i ett kroktaggigt foder 48

Det finns många pistiller, var och en uppbyggd av ett fruktblad, alltså fria!

Vi går till nummer 46:

46. Blad suckulenta. Fruktblad och kronblad lika många, ofta 5 **fetbladsväxter 126**

46. Blad ej suckulenta. Flera fruktblad än kronblad eller 2-3 47

Bladen är ju inte köttiga (suckulenta) för att lagra vatten!

Och nummer 47:

47. Blad handflikiga eller 3-fingrade, utan stipler **ranunkelväxter 114ff**

47. Blad hela, pardelade eller 3-7-delade, oftast med stipler **rosväxter 140ff**

"Vår" växt har inte stipler ("småblad" där bladskaftet går ut från stjälken).

Sedan får vi bläddra inom familjen ranunkelväxter.

- Bladformen stämmer med **vanlig smörblomma**, *Ranunculus acris*; flikiga blad, med oskaftad mittflik. S. 118 – 119!
- Foderbladen är platt utåtriktade, alltså inte knölsmörblomma.
- Blomskaftet är runt och slätt, inte räfflat.

Vi kan ju jämföra med **revsmörblomma**, *Ranunculus repens* (samma uppslag).

- Krypande växtsätt med revor.
- Bladen har skaftad mittflik.
- Räfflat blomskaft.

Här är en växt med många ståndare i en ring och stipler (småblad vid bladfästet). Blomman ca. 1 cm bred.

Bladen sitter strödda.

Vi bör komma fram till siffran 47 på samma sätt som med smörblomman, men pröva själva!

Därefter:

47. Blad handflikiga eller 3-fingrade, utan stipler

ranunkelväxter 114ff

47. Blad hela, pardelade eller 3-7-delade, oftast med stipler

rosväxter 140ff

Och då bläddrar vi inom familjen rosväxter och hittar **femfingerört** på s. 144.

Äntligen en zygomorf/ensymmetrisk blomma!

Huvudnyckeln igen!

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen

Nyckel I

Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott

Nyckel II

Växter i eller på vatten

Nyckel III

Träd och buskar; vedväxter

Nyckel IV

Blommor med foder och fribladig krona

Nyckel V

Blommor med foder och sambladig krona

Nyckel VI

Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga

Nyckel VII

Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön- eller brunaktigt

hülle

Nyckel VIII

Växter med sporer; kärlkryptogamer

Nyckel IX

Så här syns plantans form bättre!

Då går vi vidare:

1. Blommor zygomorfa 2

1. Blommor regelbundna 8

2. Blad i rosett. Stjälk med få fjäll 3

2. Stjälk bladig 4

Sedan måste vi se på blomman och frukten – nästa sida:

Foderbladen sitter under den typiska fyrdelade frukten! Alltså är blomman undersittande.

4. Blommor översittande 5

4. Blommor undersittande 6

6. Kapsel mångfröig. Blad strödda eller motsatta

flenörtsväxter 240

6. 4-delad klyvfrukt 7

7. Blad strödda Blåeld 224

7. Blad motsatta **Kransblommiga 240 ff**

Vi får bläddra fram till s. 244 – 245, och

där hittar vi **jordreva!**

Men nu prövar vi en vindpollinerad växt!

Närbild på hon-axet:

Vi börjar då med huvudnyckeln igen:

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen

Nyckel I

Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott

Nyckel II

Växter i eller på vatten

Nyckel III

Träd och buskar; vedväxter

Nyckel IV

Blommor med foder och fribladig krona

Nyckel V

Blommor med foder och sambladig krona

Nyckel VI

Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga

Nyckel VII

Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön-eller brunaktigt

hülle

Nyckel VIII

Växter med sporer; kärlkryptogamer

Nyckel IX

Och alltså till nyckel VIII

1. Stam cylindrisk, ledad, nästan utan synliga blad, grenar motsatta

glasört 204

1. Annorlunda

2

2. Blad sammansatta	3	
2. Blad enkla, hela eller flikiga	8	
8. Blad motsatta eller kransställda	9	
8. Blad strödda	32	
32. Blad flikiga (men aldrig till basen)	33	
32. Blad hela eller tandade	37	
37. Blad breda, ej jämbreda		38
37. Blad smala, jämbreda (linjära, tråd- eller svärdlika		48
48. Blad svärdlika	49	
48. Blad ej svärdlika	50	
50. Hylle välutvecklat		51
50. Hylle saknas eller ombildat till borst eller hår		62
62. Blommor samlade i ax eller kolvar	63	
62. Blommor ej i täta ax eller kolvar	65	
63. Strån ihåliga osv.		nyckel XIII
63. Strån utan ledknutar. Blad utan hinnartat snärp. Blommor strödda, ofta i ax	64	
64. Blommor utan stödblad, samlade i mycket täta kolvar		kaveldun 70
64. Blommor med stödblad, axfjäll, samlade i ax		halvgräs 76 ff

Halvgräsen är en familj med många arter.

Vasstarr finns på s. 90 – 91!

Och nu blir vi värmländska patrioter!

Vi börjar då med huvudnyckeln igen:

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen

Nyckel I

Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott

Nyckel II

Växter i eller på vatten

Nyckel III

Träd och buskar; vedväxter

Nyckel IV

Blommor med foder och fribladig krona

Nyckel V

Blommor med foder och sambladig krona

Nyckel VI

Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga

Nyckel VII

Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön-eller brunaktigt hylle

Nyckel VIII

Växter med sporer; kärlkryptogamer

Nyckel IX

Då går vi på nyckel VI

1. Blommor zygomorfa 2

1. Blommor regelbundna 8

8. Stjälk kort, med blad i rosett 9

8. Stjälk med vanliga blad 13

13. Blad kransställda eller motsatta 14

13. Blad strödda 21

14. Blad kransställda 15

14. Blad motsatta 17

15. Endast 1 bladkrans överst, få, mindre blad nedanför. 1 – få blommor **skogsstjärna 212**

15. Många bladkransar och många blommor 16

Skogsstjärnan är alltså så speciell att vi kommer fram

till arten direkt!

Dess vetenskapliga namn är numera, kanske till vissas förtret, *Lysimachia europaea*, inte längre *Trientalis europaea*! Saker ändrar sig.

En liten kompis, som blommar hela året

Alltså foder och fribladig krona!

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen

Nyckel I

Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott

Nyckel II

Växter i eller på vatten

Nyckel III

Träd och buskar; vedväxter

Nyckel IV

Blommor med foder och fribladig krona

Nyckel V

Blommor med foder och sambladig krona

Nyckel VI

Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga

Nyckel VII

Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön-eller brunaktigt hylle

Nyckel VIII

Växter med sporer; kärlkryptogamer

Nyckel IX

Och Nyckel V från början:

1.Blommor regelbundna 2

1.Blommor bisymmetriska eller zygomorfa 55

2.Blad motsatta eller kransställda 3

2.Blad strödda eller i rosett vid basen 18

3.Blad hela, kransställda 4

3.Blad motsatta 5

5.Blommor 2-, 3- eller 4taliga 6

5.Blommor 5- eller 6-taliga 9

9.Blommor 6-taliga, med purpurroda kronblad
fackelblomster 168

9.Blommor 5-taliga 10

10.Blommor gula 11

10.Blommor vita eller röda 13

13.Blomma med 2 stödblad, lika foderblad, vid hyllebladen **källört** 208

13.Blomma med 5 foderblad 14

14. Blad hand- eller fjädernerviga, flikiga. Långnäbbad klyvfrukt näveväxter 166

14. Blad hela eller något sågade 15

15. Blommor ensamma i bladveck. Blad i 4 rader, i spetsen med en por **purpurbräcka** 124

15. Blommor i knippe eller kvast 16

16. Fruktblad fria. 5 baljkapslar **kärleksört** 126

16. Fruktblad bildar kapsel 17 (alltså inte flera pistiller, som var och en blir en baljkapsel)

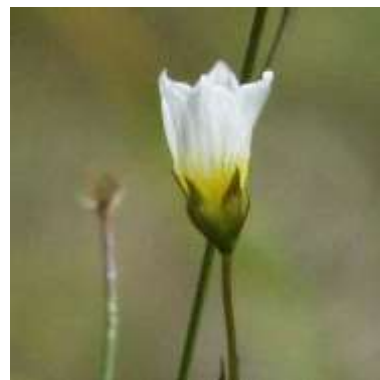
17. Kapsel med 1 rum. Kronblad vita eller röda.

Foderblad utan kantglandler **se nyckel X, s. 298**

17. Kapsel med 5 rum. Kronblad vita med gul bas.

Foderblad med kantglandler **vildlin** 164

(på bilden, men det är inte "vår" växt!)

Då ska vi alltså se på nyckel X, för familjen **nejlikväxter**.

1. Med foderblad, men utan kronblad 2

1. Med foderblad och kronblad 3

3. Foder sambladigt, kronblad fria 4

3. Foderblad och kronblad fria 10

10. Kronblad vita, inskurna i spetsen 11

10. Kronblad hela 13

11. Kronblad relativt grunt inskurna. Stjälk styv **arvar *Cerastium* 198**

11. Kronblad kluvna minst till mitten 12

12.3 stift. Kapsel med 6 tänder ***Stellaria* 196**

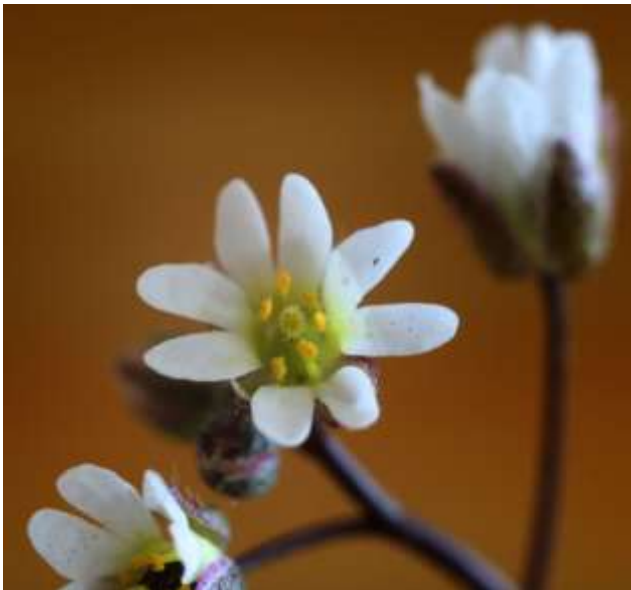
12.5 Stift. Kapsel med 10 tänder **sprödarv 198**

Då bläddrar vi till släktet *Stellaria*, och här verkar bladformen mm stämma med våtarv (*Stellaria media*). Se sidorna 196 – 197. Dessutom har stjälken en hår-rand, se bilden.

Och så en mycket tidig liten vit blomma

Växter utan gröna blad eller stälkar vid blomningen
Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott
Växter i eller på vatten
Träd och buskar; vedväxter
Blommor med foder och fribladig krona
Blommor med foder och sambladig krona
Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga
Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön-eller brunaktigt
hülle
Växter med sporer; kärlkryptogamer

Nyckel I
Nyckel II
Nyckel III
Nyckel IV
Nyckel V
Nyckel VI
Nyckel VII
Nyckel VIII
Nyckel IX

Nyckel V Början

Blommor med foder och fribladig krona

- 1. Blommor regelbundna 2
- 1. Blommor bisymmetriska eller zygomorfa 55

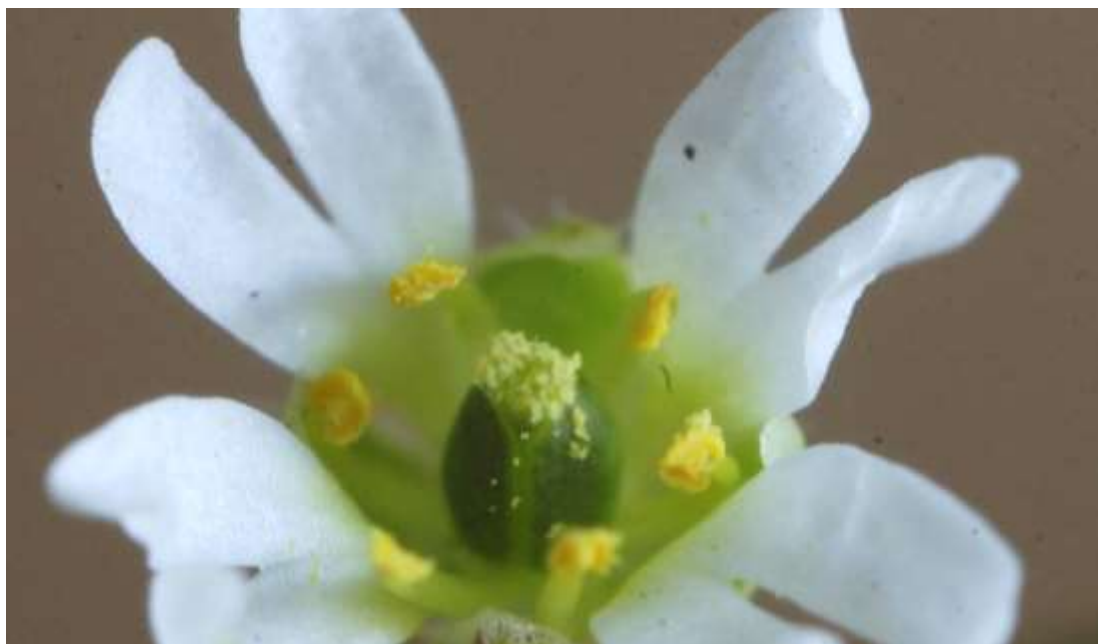
Vi kan faktiskt komma fram på två sätt. Vi börjar med regelbundna blommor!

- 2. Blad motsatta eller kransställda 3
- 2. Blad strödda eller i rosett vid basen 18

- 18. Blommor 2- eller 3-taliga 19
- 18. Blommor 4-, 5- eller flertaliga 23

- 23. Blommor 4-taliga 24
- 23. Blommor 5-taliga 30

- 24. Blommor översittande **dunörtsväxter** 168f
- 24. Blommor under – eller kringsittande 25

- 25. Fruktblad fria 26
- 25. Fruktblad hopväxta, kapsel eller skida 27

- 27. 2 foderblad. Många ståndare **vallmoväxter** 110f
- 27. 4(-5) foderblad, 4 – många ståndare 28

- 28. Blad 2-3 gånger flikiga. Frukt av ett fruktblad. Svart bär **svart trolldruva** 114
- 28. Blad hela, parflikiga eller parbladiga. Frukt av flera fruktblad 29

- 29. Skida av 2 fruktblad, slutan **korsblommiga** 176ff
- 29. Kapsel av 3-5 fruktblad, öppnas i spetsen **resedor** 176

Men om vi anser att blommorna är bisymmetriska:

1. Blommor regelbundna	2
1. Blommor bisymmetriska eller zygomorfa	55
55. Blommor med större eller mindre sporre, som innehåller nektar	56
55. Blommor utan sporre	61
61. Blommor bisymmetriska. Kronblad hela eller inskurna korsblommiga	176ff
61. Blommor zygomorfa	62

Så bläddrar vi till s. 184 och hittar **nagelört**, *Draba verna*.
Små rosettblad, inga stjälkblad. Skida elliptisk, platt och kal.

Och så en gul vårblomma

Växter utan gröna blad eller stjälkar vid blomningen	Nyckel I
Växter som bildar groddknoppar eller knopplika skott	Nyckel II
Växter i eller på vatten	Nyckel III
Träd och buskar; vedväxter	Nyckel IV
Blommor med foder och fribladig krona	Nyckel V
Blommor med foder och sambladig krona	Nyckel VI
Blommor 3-taliga. Blad parallelnerviga	Nyckel VII
Växter utan eller med enkelt, hinnartat, grön-eller brunaktigt hylle	Nyckel VIII
Växter med sporer; kärlkryptogamer	Nyckel IX

Alltså nyckel VII:

1. Blommans hylle oansenligt, borst, fjäll eller saknas	2
1. Blommans hylle välutvecklat	18
18. Fruktämne vid blomningen under markytan	tidlösa 52
18. Fruktämne vid blomningen över markytan	19
19. Blommor undersittande	20
19. Blommor översittande	27
20. Blommor utan eller med enkelt hylle	21
20. Blommor med både foder och krona	25
21. Hylle kronbladslikt, ej hinnlikt. 6 (4) ståndare, 3-rummig kapsel, sällan bär liljeväxter 52	
21. Hylle hinnartat, bägarlikt eller saknas. 6 eller 3 ståndare	22

Bland liljeväxterna: Arten som bara kallas **vårlök**, *Gagea lutea*, har hylleblad med rundade spetsar. S. 52 – 53.

Släktingen **dvärgvårlök**, *Gagea minima*, har smala blad och spetsiga hylleblad. S. 54 – 55.

En blomma dyker upp något senare än blåsippor m.fl.

Foderblad, fribladig krona, alltså nyckel V.

1. Blommor regelbundna	2
1. Blommor bisymmetriska eller zygomorfa	55
2. Blad motsatta eller kransställda	3
2. Blad strödda eller i rosett vid basen	18
18. Blommor 2- eller 3-taliga	19
18. Blommor 4-, 5- eller flertaliga	23
23. Blommor 4-taliga	24
23. Blommor 5-taliga	30 (fast fler kronblad, men i alla fall inte 4-taliga blommor)
30. Blad i rosett eller samlade vid basen. Stjälkblad fjällika eller saknas	31
30. Blad i rosett eller samlade vid basen. Stjälkblad stora, gröna	37
37. Blommor översittande, i enkel eller sammansatt flock. Blad sammansatta eller flikiga. Klyvfrukt.	
Flockblommiga	
37. Blommor under- eller kringsittande. Ej klyvfrukt.	38
38. Blad hela eller nästan hela	39
38. Blad tandade, flikiga eller sammansatta	45
39. Fruktblad fria, 3 eller flera	40
39. Fruktblad hopväxta eller ensamt	41
40. Blommor i sammansatta ställningar	Rosväxter
40. Blommor ensamma eller få tillsammans	Ranunkelväxter
114ff	

Vi bläddrar till s. 120 och hittar **svalört!**

Och sedan vet vi att den här växten är korgblommig – Svensk Fältflora s. 299 (äldre upplagan s. 27)

1. Korgar med enbart 5-tandade tunglika blommor. Med mjölksaft 2

1. Korgar med rörlika diskblommor. Utan mjölksaft 17

17. Korgar med enbart rör- eller trattlika blommor 18

17. Korgar med rör- eller trattlika diskblommor och tunglika, ofta 3-tandade strålblommor 35

35. Blomstjälk utan blad eller med bleka, fjälllika blad 36

35. Blomstjälk med vanliga blad 38

36. Blad i rosett. Stjälk utan fjäll, med endast 1 korg
tusensköna

36. Stjälk med fjälllika blad 37

37. Stjälk med 1 gulblommig korg **hästhov** 272

37. Stjälk med flertal korgar.

Blommor ljusröda eller vita skräp 272

I fjällen kan man se hästhov, *Tussilago farfara*, med blommor och blad samtidigt!

